

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi lasten päivähoidosta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eräitä perhepäivähoitoa koskevia säännöksiä sekä tarkennettavaksi erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitsevan lapsen kuntoutuksen yhteensovittamista.

Perhepäiväkodissa voidaan hoitaa enintään neljää lasta hoitajan omat alle kouluikäiset lapset mukaan lukien. Esityksen tarkoituksena on mahdollistaa viidennen lapsen sijoittaminen perhepäiväkotiin, jos lapsi on osapäivähoitoa tarvitseva koululainen.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös, jolla selvennetään kunnan velvollisuutta tarpeel-

lisen ravinnon järjestämiseen eri päivähoitomuodoissa.

Esityksessä ehdotetaan myös kunnallisen perhepäivähoitajan kelpoisuutta tarkennettavaksi.

Ehdotetuilla muutoksilla saavutetaan nykyiseen tilanteeseen verrattuna jonkin verran säästöä.

Esitys liittyy osittain valtion vuoden 1986 tulo- ja menoarviesitykseen. Muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian eduskunnan hyväksyttyä muutokset.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

Lasten päivähoidosta annettu laki on ollut voimassa runsaat 10 vuotta. Tänä aikana lasten päivähoitoa on kehitetty laadullisesti ja määrällisesti. Uusia päivähoidon toimintamuotoja on kokeiltu ja otettu käyttöön. Perhepäivähoitajan kotona tapahtuvan perhepäivähoidon rinnalle toimintamuodoiksi ovat vakiintuneet myös niin sanottu kolmiperhehoito ja lapsen omassa kodissa tapahtuva perhepäivähoito.

Päiväkotien toiminta on niinkään monipuolistunut. On kehitetty muun muassa niin sanotun kiertävän päiväkodin ja avoimen päiväkodin mallit. Vuoden 1983 lopussa lapsia oli päivähoidon eri toiminnoissa seuraavasti:

Kokopäivähoito 114 713
Siitä

Ilta- ja yöhoitoa	2 990
Erityispäivähoito	2 685
Tavall. osapäivähoito	26 979
Osaviikkohoito	3 440
Koululaisten osapäivähoito	9 397
Siitä	
Erityispäivähoito	1 160
Yhteensä.....	154 529

Kuntien ilmoittama lasten päivähoidon tarve on seuraava:

Kokopäivähoito	165 000
Ilta- ja yöhoito	8 600
Osapäivähoito	59 800
Koululaisten päivähoito	30 600

Lasten päivähoidosta annetun lain mukaan päivähoitopalveluja voidaan antaa alle kouluikäi-

sille ja sitäkin vanhemmille lapsille, mikäli heidän hoitoaan ei ole muutoin järjestetty. Enenevässä määrin on havaittu tarvetta pienimpien koululaisten osalta koululaisille tarkoitettujen päivähoitopalvelujen lisäämiseen.

Lasten päivähoitolaissa annetun lain 5 §:n mukaan perhepäiväkodissa saa olla hoidettavana samanaikaisesti enintään neljä lasta perhepäivähoitajan omat alle 7-vuotiaat lapset mukaan luettuina. Tätä säännöstä ei kuitenkaan sovelleta perhepäiväkotiin kunnan järjestäessä perhepäivähoitoa saman perheen lapsille heidän omassa kodissaan.

Useissa perhepäivähoitoa selvitellessä työryhmissä on ehdotettu lakia muutettavaksi niin, että perhepäiväkodissa voitaisiin hoitaa samanaikaisesti yhdessä viittä lasta. Tämän on katsottu olevan mahdollista silloin, kun yksi lapsista on täyttänyt 7 vuotta ja edellyttäen, että perhepäiväkodin lapsiryhmää muodostettaessa lasten ikä sekä hoidolliset ja kasvatukselliset näkökohdat voidaan ottaa huomioon. Koululaiset voisivat tällöin nykyistä useammin jatkaa osapäiväistä päivähoitoa entisessä perhepäiväkodissaan. Muutosta on pidetty eräänä joustavana keinona järjestää pienimmille koululaisille turvattu iltapäivähoito lähinnä kahden ensimmäisen kouluvuoden aikana. Koululaisen sijoittaminen viidenneksi lapseksi perhepäiväkotiin olisi tarkoituksenmukaista senkin vuoksi, että koululaiset itsenäistyvät koulunkäynnin aikana eivätkä siten tarvitse aina hoitopaikkaa koko vuodeksi. Kun osapäiväinen koululainen ei vähentäisi perhepäivähoitajan mahdollisuuksia hoitaa neljää lasta, ei myöskään koululaisen hoidon loppuminen kesken vuotta aiheuttaisi perhepäivähoitajan tilanteeseen tai lapsiryhmään huomattavia muutoksia.

Lain 5 §:ään ehdotetaan lisäksi lisättäväksi uusi momentti, joka mahdollistaisi ensisijaisesti sellaisen oppivelvollisuusikäisen lapsen, joka ennen koulunkäynnin aloittamista on ollut hoidettavana perhepäiväkodissa, sijoittamisen samaan perhepäiväkotiin viidenneksi lapseksi. Erityisestä syystä tai olosuhteiden niin vaatiessa voitaisiin viidentenä lapsena hoitaa muutakin koulunkäynnin aloittanutta lasta. Tällä turvattaisiin perheen ja lapsen olosuhteiden muuttuessa lapsen mahdollisuuksia saada hoitopaikka esimerkiksi perheen muuttaessa toiseen kuntaan tai kaupunginosaan.

Lain nykyisen 6 §:n mukaan perhepäivähoitajalta edellytetään, että hän on kykenevä huolehtimaan lapsesta. Kunnalliset perhepäivähoitajat ovat saaneet korkeampaa palkkaa työehtosopimuksen mukaan silloin, kun he ovat suorittaneet

150 tunnin perhepäivähoitajakurssin tai jos heillä on muu sosiaalihuollituksen hyväksymä koulutus. Opetusministeriön perhepäivähoitajien koulutusta suunnitellut työryhmä on ehdottanut perhepäivähoitajakurssin pidentämistä 250 tuntiin.

Kunnalliset perhepäivähoitajat ovat enenevässä määrin ammatillistuneet ja perhepäivähoitajana toimiminen koetaan varsinaisena ammattina eikä vain omien lasten hoitoon liittyvänä ajanjaksona.

Tässä vaiheessa perhepäivähoitajilta vaadittavaa kurssia tai koulutusta ei kuitenkaan voida asettaa kelpoisuusehdoksi, koska kunnallisina perhepäivähoitajina tulee edelleenkin toimimaan henkilöitä, jotka ovat näissä tehtävissä niin kauan kuin hoitavat omia lapsiaan. On kuitenkin tärkeätä, että perhepäivähoitajilla olisi mahdollisuus suorittaa perhepäivähoitajakurssi myös tässä tehtävässä toimiessaan.

Tämän vuoksi on tarkoituksenmukaista, että lakiin sisällytettäisiin perhepäivähoitajien osalta maininta riittävästä koulutuksesta tai kokemuksesta lasten hoito- ja kasvatustehtävissä.

Lasten päivähoitoon katsotaan kuuluvan hoitopaikassa myös tarpeellinen ravinto. Tarpeellisesta ravinnosta aiheutuvat kustannukset korvataan kunnallisille perhepäivähoitajille kuntien keskusjärjestöjen suosituksen mukaan. Suositusten antamisesta sovitaan työehtosopimusneuvotteluissa. Myös lapsen omassa kodissa järjestetyssä perhepäivähoitossa on kustannuskorvaus maksettu perheelle, joka on huolehtinut ruoka-aineiden hankinnasta ja osittain myös ruuan valmistuksesta. Kustannuskorvaus on tosin maksettu vain elintarvikekustannusten osalta. Useiden kuntien taholta on ilmaistu, että kustannukset lapsen kotona annettavasta perhepäivähoitosta ovat olleet kunnalle kohtuuttomat verrattuna muuhun päivähoitoon. On esiintynyt myös tilanteita, joissa kuntien maksamat kustannuskorvaukset ovat muodostuneet suuremmiksi kuin perheen maksamat päivähoitomaksut. Sosiaalihuollituksen asettama lapsen kotona annettavan perhepäivähoidon toiminnallisia edellytyksiä selvittänyt työryhmä teki kartoituksen niihin 79 kuntaan, joissa kyseistä toimintaa oli vuonna 1982. Kustannuskorvausten maksaminen koettiin kunnissa ongelmana, vaikka toisaalta lähes kaikki kunnat noudattivat kuntien keskusjärjestöjen suositusta kustannuskorvausten maksamisesta.

Perheille on eräitä etuja siitä, että lapset hoidetaan heidän omassa kodissaan. Muun muassa kuljetusten ja eräiden vaatehankintojen osalta tämä hoitomuoto on perheelle edullisempi verrattuna muihin päivähoitomuotoihin. Lisäksi

eräissä tapauksissa ruokakustannuskorvausten maksamisesta on katsottu koituvan suoranaista taloudellista hyötyä näille perheille verrattuna muihin perheisiin. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 b §, jolla tarkennetaan velvollisuutta ruokailun järjestämiseen eri hoitomuodoissa. Poikkeusta yleiseen järjestämisvelvollisuuteen merkitsisi muun lainsäädännön kautta korvattavat ravintoaineet sekä leikkitoiminta, riippuen sen toteuttamistavasta. Kustannuskorvauksen suorittamisesta niille perheille, joissa perhepäivähoitoa annetaan saman perheen lapsille heidän omassa kodissaan, luovuttaisiin niinkinään.

Sen sijaan kustannuskorvaus maksettaisiin edelleenkin niin sanotussa kolmiperhehoidossa, koska tässä tapauksessa kaikki lapset eivät ole saman perheen lapsia.

Jos perheelle aiheutuu toimeentulovaikauksia, kun ruokakustannuskorvauksia ei enää suoriteta, voidaan heitä tukea esimerkiksi sosiaalihuoltolain (710/82) mukaisen toimeentulotuen antamisella.

Lasten päivähoidosta annetun lain mukaan on mahdollista järjestää myös erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitseville lapsille niin sanottua erityispäivähoitoa.

Erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitsevien lasten päivähoidon kehittämistä on pidetty ensiarvoisen tärkeänä. Heidän päivähoitotoimintaan osallistumistaan on edistetty muun muassa järjestämällä kuljetuksia.

Erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitsevat lapset huomioidaan päivähoidossa myös siten, että lasten lukumäärää kyseessä olevissa lapsiryhmissä pienennetään.

Lasten päivähoidosta annettu lakiin on lisätty vuonna 1983 aikaisempaa täsmällisemmät kasvatustavoitteet, joita lasten päivähoidossa olevien kaikkien lasten kohdalla tulisi toteuttaa. Lasten fyysisen ja psyykkisen kehityksen turvaaminen erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitsevien lasten osalta edellyttää, että päivähoidossa olevat lapset voivat saada joustavasti kuntoutukseensa tarvittavia palveluja muun muassa terveydenhuollosta.

Lasten päivähoidosta annettu asetus (239/73) edellyttää, että ennen erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitsevan lapsen sijoittamista päivähoitoon hänestä tulee saada asiantuntijan lausunto. Asiantuntijan lausunto ei ole kuitenkaan riittänyt yksistään takaamaan erityistä hoitoa ja kasvatusta

tarvitsevan lapsen tarpeellisen kuntoutuksen toteuttamista.

Kehitysvammaisista lapsista laaditaan ennen kuin heidät sijoitetaan kehitysvammahuoltoon kuntoutussuunnitelma. Vastaavan kuntoutussuunnitelman laatiminen myös erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitsevista lapsista lasten päivähoitossa olisi tarkoituksenmukaista. Lakiin ehdotetaankin lisättäväksi uusi tätä tarkoittava säännös, jolla varmistetaan lasten päivähoidossa olevien lasten kuntouttaminen. Tarkoituksena on, että kuntoutussuunnitelmassa sovittaisiin eri viranomaisten toteuttaman kuntoutuksen yhteensovittamisesta päivähoidossa olevan lapsen tarvitsemien palvelujen turvaamiseksi.

Suunnitelma laadittaisiin yhteistyössä lapsen vanhempien, lasten päivähoidon, muun sosiaalihuollon sekä terveydenhuollon ja koulutoimen kanssa.

Sisällä tai ulkona tapahtuvaa leikin ja toiminnan ohjausta selvittellyt sosiaalihuollon työryhmä on ehdottanut käytettäväksi lasten leikin ja toiminnan ohjauksesta ja valvonnasta nimikettä leikkitoiminta, joka on vakiintunut käyttöön kunnissa. Tämän perusteella ehdotetaan lain 1 ja 7 §:ää muutettavaksi.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksilla ei ole huomattavia taloudellisia vaikutuksia. Viidennen lapsen sijoittaminen samalle perhepäivähoitajalle lisää arviolta 1 000 paikalla koululaisten päivähoitoa, mistä syntyy kustannussäästöjä. Ruokakustannuskorvauksen maksamisesta luopumisella ei ole suurta taloudellista merkitystä, koska näitä lapsia oli vuonna 1982 vain 360.

3. Voimaantulo

Ehdotettu laki on tarkoitettu saatettavaksi voimaan mahdollisimman pian eduskunnan hyväksyttyä sen. Laki liittyy osittain vuoden 1986 tulo- ja menoarvioesitykseen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

lasten päivähoidosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan lasten päivähoidosta 19 päivänä tammikuuta 1973 annetun lain (36/73) 1 §:n 3 kohta, 6 ja 7 § sekä

lisätään 5 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, sekä lakiin uusi 2 b ja 7 a § seuraavasti:

1 §

Lasten päivähoidolla tarkoitetaan tässä laissa:

3) leikkitoimintaa tätä tarkoitusta varten varatussa paikassa.

2 b §

Edellä 1 §:ssä tarkoitetussa lasten päivähoidossa olevalle lapselle kunnan on järjestettävä hoitopaikassa tarpeellinen ravinto ellei leikkitoiminnassa sen luonteesta muuta johdu. Tämä ei kuitenkaan koske kliinisiä ravintovalmisteita tai niihin verrattavia tuotteita, jotka korvataan sairausvakuutuslain (364/63) nojalla eikä myöskään ravintoaineiden kustantamista järjestettäessä perhepäivähoitoa saman perheen lapsille heidän omassa kodissaan.

5 §

Sen estämättä, mitä 1 momentissa on säädetty, voidaan perhepäiväkodissa hoitaa viidentenä lapsena sellaista oppivelvollisuusikäistä lasta, joka ennen koulunkäynnin aloittamista on ollut hoidettavana samassa perhepäiväkodissa. Erityisestä syystä tai olosuhteiden niin vaatiessa voidaan viidentenä lapsena hoitaa muutakin koulunkäynnin aloittanutta lasta.

6 §

Perhepäiväkodin tulee terveydellisiltä ja muiltakin olosuhteiltaan olla lapsen hoidolle ja kasvatukselle sopiva ja perhepäivähoitajan kykenevä huolehtimaan lapsesta. Perhepäivähoitajalla tulee lisäksi olla riittävä koulutus tai kokemus lasten hoito- ja kasvatustehtävän hoitamiseen.

7 §

Leikkitoiminnan järjestämisestä antaa ohjeet sosiaalihuolto.

7 a §

Erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitsevan lapsen kuntoutuksen yhteensovittamiseksi laaditaan lapselle kuntoutussuunnitelma yhteistyössä lapsen vanhempien ja tarpeen mukaan kunnan muun sosiaalihuollon, terveydenhuollon sekä koulutoimen kanssa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 198 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 30 päivänä syyskuuta 1985

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Matti Puhakka*

Laki

lasten päivähoidosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan lasten päivähoidosta 19 päivänä tammikuuta 1973 annetun lain (36/73) 1 §:n 3 kohta, 6 ja 7 § sekä

lisätään 5 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, sekä lakiin uusi 2 b ja 7 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Lasten päivähoidolla tarkoitetaan tässä laissa:

3) sisällä tai ulkona tapahtuvaa lasten leikin ja toiminnan ohjausta ja valvontaa tätä tarkoitusta varten varatussa paikassa tai alueella.

3) *leikkitoimintaa* tätä tarkoitusta varten varatussa paikassa.

2 b §

*Edellä 1 §:ssä tarkoitettussa lasten päivähoitos-
sa olevalle lapselle kunnan on järjestettävä hoito-
paikassa tarpeellinen ravinto ellei leikkitoimin-
nassa sen luonteesta muuta johdu. Tämä ei
kuitenkaan koske klinisiä ravintovalmisteita tai
niihin verrattavia tuotteita, jotka korvataan sai-
rausvakuutuslain (364/63) nojalla eikä myöskään
ravintoaineiden kustantamista järjestettäessä per-
hepäivähoitoa saman perheen lapsille heidän
omassa kodissaan.*

5 §

Jos perhepäiväkodissa hoidetaan samanaikaisesti yhdessä useampaa kuin neljää lasta, perhepäiväkodista on voimassa, mitä tässä laissa säädetään päiväkodista.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuksi lapseksi katsotaan myös perhepäivähoitajan lapsi, joka ei ole täyttänyt seitsemää vuotta.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa on säädetty, voidaan perhepäiväkodissa hoitaa viidentenä lapsena sellaista oppivelvollisuusikäistä lasta, joka ennen koulunkäynnin aloittamista on ollut hoidettavana samassa perhepäiväkodissa. Erityisestä syystä tai olosuhteiden niin vaatiessa voidaan viidentenä lapsena hoitaa muutakin koulunkäynnin aloittanutta lasta.

Mitä 1 momentissa on säädetty, ei kuitenkaan sovelleta perhepäiväkotiin kunnan järjestäessä perhepäivähoitoa saman perheen lapsille heidän omassa kodissaan.

Voimassa oleva laki

6 §

Perhepäiväkodin tulee terveydellisiltä ja muiltakin olosuhteiltaan olla lapsen hoidolle ja kasvatukselle sopiva sekä perhepäivähoitajan kykenevä huolehtimaan lapsesta.

7 §

Lasten leikin ja toiminnan ohjauksen ja valvonnan järjestämisestä antaa ohjeet sosiaalihallitus.

Ehdotus

6 §

Perhepäiväkodin tulee terveydellisiltä ja muiltakin olosuhteiltaan olla lapsen hoidolle ja kasvatukselle sopiva ja perhepäivähoitajan kykenevä huolehtimaan lapsesta. Perhepäivähoitajalla tulee lisäksi olla riittävä koulutus tai kokemus lasten hoito- ja kasvatustehtävän hoitamiseen.

7 §

Leikkitoiminnan järjestämisestä antaa ohjeet sosiaalihallitus.

7 a §

Erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitsevan lapsen kuntoutuksen yhteensovittamiseksi laaditaan lapselle kuntoutussuunnitelma yhteistyössä lapsen vanhempien ja tarpeen mukaan kunnan muun sosiaalihuollon, terveydenhuollon sekä koulutoimen kanssa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 198 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.